

Uitreiking Jan van Es-prijs 1992

Tijdens de NHG-RUG-Referatendag op 30 oktober 1992 in Groningen ontvingen de huisartsen in opleiding M. Burger, A. Koch-Dijkhuizen en D. Wijnja uit handen van Prof. dr. J. van Es de eerste prijs en een legpenning in het kader van de uitreiking van de Jan van Es-prijs 1992 voor hun scriptie 'Invloed van de media op het consultgedrag van de huisarts'.

Historie

Bij gelegenheid van de zeventigste verjaardag van prof. dr. J. van Es is door het Nederlands Huisartsen Genootschap de 'Jan van Es-prijs' ingesteld. De prijs is bedoeld voor de huisartsin-opleiding die de beste scriptie over een huisartsgeneeskundig onderwerp heeft geschreven. Het instellen van de Jan van Es-prijs is mogelijk gemaakt, doordat de familie Van Es een fonds in het leven heeft geroepen waaruit elke jaar de prijs betaald kan worden, alsmede een legpenning. Samen met toeslag vanuit het Genootschap is voor de eerste prijs NLG 1.000 en voor de tweede prijs NLG 500 beschikbaar. Elk jaar vraagt het NHG de universitaire huisartseninstituten een eerste selectie te maken en de twee beste scripties in te zenden aan het NHG. Een jury, bestaande uit een lid van de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek, een gewoon lid en een lid van uit het Bestuur, maakt een keuze uit deze scripties.

Eren grondlegger beroepsopleiding

Met het instellen van deze Jan van Es-prijs wil het Nederlands Huisartsen Genootschap Prof. dr. J. van Es eren vanwege zijn verdiensten voor het Genootschap en speciaal voor de beroepsopleiding tot huisarts. Jan van Es behoort tot de enthousiaste groep oprichters van het Genootschap en was vanaf het begin op vele manieren actief. Zo was hij lange tijd vicevoorzitter van het Genootschap. Vooral door zijn ijveren is door het NHG het Nederlands Huisartsen Instituut opgericht, waarvan hij de eerste directeur werd. Van daaruit werd hij de eerste hoogleraar huisartsgeneeskunde ter wereld door zijn aanstelling als zodanig aan de Rijksuniversiteit Utrecht.

Reeds als bestuurslid van het Genootschap heeft hij zich ingezet voor het instellen van een specifieke beroepsopleiding tot huisarts. Als hoogleraar huisartsgeneeskunde is door hem een feitelijk begin gemaakt met de eenjarige opleiding tot huisarts, die vooral in de huisarts-

praktijk zelf plaatsvond met elke week een terugkomdag op het huisartseninstituut. Deze vermenging van praktische en theoretische opleiding is nog steeds een leidraad voor de huisartsenopleiding.

Door het leerboek 'Patiënt en huisarts' heeft Van Es vanaf het begin grote aandacht gevraagd voor de wetenschappelijke vorming van de aanstaande huisarts. Het schrijven van een scriptie tijdens de opleiding tot huisarts draagt in grote mate bij aan die wetenschappelijke vorming van de huisarts in opleiding. Vandaar dat het NHG door het instellen van de Jan van Es-prijs hem als grondlegger van de beroepsopleiding wil eren en daarmee tevens de wetenschappelijke vorming van huisartsen hoopt te stimuleren.

De selectiecommissie van de Jan van Es-prijs 1992 bestond uit C.F. Dagnelie, R. Verheij en J.O.M. Zaat. Zij boog zich over een dit jaar wederom toegenomen aantal scripties. Waren het er in 1990 slechts twee, en in 1991 acht, dit jaar kreeg de commissie twaalf scripties onder ogen. De keuze was, zoals dat heet, niet eenvoudig. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat er geen briljante scripties bij waren, aldus de jury. Er is met name gelet op huisartsgeneeskundige relevantie, originaliteit en methodiek. Aan dit laatste zou door de begeleiders van instituten meer aandacht kunnen worden geschonken. Het beschrijven van een zoekstrategie en de

systematiek van beoordeling ontbreken vrijwel geheel. Verder zou veel meer de beknoptheid van een artikel moeten worden nagestreefd, met Inleiding, Methoden, Resultaten en Beschouwing. Dit zou de kwaliteit en de leesbaarheid verbeteren.

De eerste prijs ging naar M. Burger, A. Koch-Dijkhuizen en D. Wijnja, die gezamenlijk een onderzoek deden, getiteld 'Invloed van de media op het consultgedrag van de huisarts'. Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een drietal simulatiepatiënten, die met een reeks klachten en een berichtje over Lyme's disease een aantal huisartsen bezochten, en met dezelfde klachten maar dan zonder berichtje, een andere aantal huisartsen. De veronderstelling was dat huisartsen door zo'n berichtje geïrriteerd zouden raken en verleid zouden worden tot defensief, dus overmatig handelen. In totaal werden 42 huisartsen bezocht. In tegenstelling tot de verwachting ging de huisarts minder handelingen verrichten wanneer de patiënt het artikel meebracht. Evenmin bleek er sprake van extra irritatie.

De selectiecommissie vond het idee zeer origineel; de relevantie staat wat minder op de voorgrond.

De tweede prijs ging naar H.H. Tan voor zijn scriptie 'Risicofactoren voor hart- en vaatziekten bij diabetes mellitus type II'. Tan is nagegaan hoe in de praktijk van vijf huisartsen aandacht wordt besteed aan verschillende risicofactoren. Enerzijds is de bekendheid van de huisarts met het voorkomen van risicofactoren nagegaan, anderzijds is aandacht besteed aan de prevalentie van risicofactoren en de registratie ervan. Een origineel idee, met zeker huisartsgeneeskundige relevantie.

Gehoopt en verwacht mag worden dat in 1993 alle acht huisartseninstituten twee scripties zullen inzenden.

Namens het Dagelijks Bestuur NHG,
Drs. Hans P.M. van der Voort

Standaarden, DKB, NHG-stipendia

Oproep WOK

Standaarden

Voor de volgende werkgroepen vragen wij ter zake deskundige huisartsen, dan wel geïnteresseerde collegae, die bereid zijn actief aan de ontwikkeling van een NHG-Standaard bij te dragen.

- Enuresis bij kinderen;
- Psoriasis;
- Urethritis bij mannen/prostatitis/epididymitis;
- Otitis externa;
- Cervicitis en PID.

Aanmeldingen op korte termijn bij het NHG-bureau, t.a.v. Frans Meulenberg, coördinator van de afdeling Standaardenontwikkeling, Postbus 3231, 3502 GE Utrecht; telefoon 030-881700.

Deskundigheidsbevordering

In december verscheen het deskundigheidsbevorderingspakket bij de NHG-Standaard Vaginaal Bloedverlies. Dit pakket biedt cursusmateriaal voor diverse situaties, onder andere huisartsengroep, toetsgroep, FTO-bijeenkomst. Met behulp van het cursusmateriaal kan men op diverse manieren de standaard doorwerken. Daarbij kan men zich vooral richten op kennisvermeerdering, maar men kan ook het handelen in de praktijk onder de loupe nemen en nagaan waar bijstelling nodig is. Ook aandacht voor de belevingsaspecten komt aan bod. Doordat het pakket een voor- en natoets bevat, heeft men de mogelijkheid het resultaat van het gegeven/gevolgde onderwijs zichtbaar te maken.

Uw plaatselijk coördinator beschikt over het deskundigheidsbevorderingspakket. Heeft u belangstelling voor een cursus over vaginaal bloedverlies dan kunt u voor meer informatie contact opnemen met de WDH in uw regio of de plaatselijk coördinator.

Naast dit pakket zijn de volgende pakketten beschikbaar bij de plaatselijk coördinatoren van de WDH:

- Diabetes Mellitus type II;
- Enkeldistorsie;
- Oogheelkundige Diagnostiek;
- Perifeer Arterieel Vaatliden;
- Acne;
- Risicofactoren voor Hart- en Vaatziekten (Hypertensie en Hypercholesterolemie);
- Dementiesyndroom;
- Otitis Media Acuta;
- Otitis Media met Effusie;
- Acute Keelpijn

Gepubliceerd in 1992

- Bloedonderzoek bij Verdenking op Leveraandoeningen M22 (februari);
- Slapeloosheid en Slaapmiddelen M23 (mei-1);
- Astma bij Kinderen M24 (augustus);
- Subfertiliteit M25 (september);
- Cara bij Volwassenen: Diagnostiek M26 (oktober);
- Cara bij Volwassenen: Behandeling M27 (oktober);
- Vaginaal Bloedverlies M28 (november);
- Kinderen met Koorts M29 (december).

Gepubliceerd in 1993

- Varices M30 (januari).

Becomentarieerd

- Hypo-/hyperthyreoïdie;
- Randvoorwaarden Verloskunde;
- Zwangerschap en Kraambed.

In ontwikkeling

- Atriumfibrilleren;
- Acute Diarree;
- Bloedonderzoek bij Klachten van algemene Aard;
- Maagklachten;
- Sinusitis;
- Bemoelijkte Mictie bij oudere Mannen;
- Constitutioneel Eczeem;
- Angina Pectoris;
- Reumatoïde Arthritis;
- Het rode Oog;
- Amenorroe;
- TIA;
- Incontinentie;
- Lage-Rugklachten;
- Influenzavaccinatie;
- Pijnbestrijding van Carcinoapatiënt;
- Begeleiding van Carcinoapatiënten;
- Fluor Vaginalis;
- Depressie.

In voorbereiding

- Enuresis bij kinderen;
- Psoriasis;
- Otitis Externa;
- Urethritis bij Mannen/Prostatitis/Epididymitis;
- Cervicitis en PID.

- Slapeloosheid en Slaapmiddelen
- Schouderklachten

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met het NHG, afdeling Deskundigheidsbevordering, Mw. E. Bakker-Timmer, Postbus 3231, 3502 GE Utrecht; telefoon 030-881700.

NHG-stipendia voor onderzoekers

Zoals bekend stelt het NHG-bestuur elk jaar een (bescheiden) stipendium beschikbaar voor (voornamelijk) huisartsen die een onderzoek hebben afgerond. In de praktijk kwam de regeling er de laatste jaren op neer, dat vooral huisartsen die aan een universitair huisartseninstituut waren verbonden, ter dekking van een klein deel van hun promotiekosten een stipendium konden verkrijgen. Deze praktijk was niet meer in overeenstemming met de oorspronkelijke bedoeling van de stipendia om huisartsen te stimuleren kleinschalig onderzoek te verrichten in de eigen praktijk.

Het NHG-bestuur is thans doende een nieuwe procedure te ontwikkelen; in het voorjaar zullen daarvoor nadere gegevens worden gepresenteerd. Een en ander betekent dat vanaf 1993 de mogelijkheid tot ondersteuning van vrijwel afgerond onderzoek komt te vervallen.

Oproep WOK

De Werkgroep Onderzoek Kwaliteit in de Huisartsgeneeskunde (WOK) ontwikkelt in samenwerking met het NHG een toetsinstrument voor de praktijkvoering van de huisarts. De toets biedt de mogelijkheid om de eigen praktijkvoering in kaart te brengen.

Wat levert deelname u op? U krijgt als resultaat een helder en compact overzicht van vrijwel alle aspecten van uw praktijkvoering, waarbij u zich per item kunt spiegelen aan wat de huisartsen in eerdere observaties gemiddeld scoorden. U vormt zich een beeld van zwakke en sterke onderdelen in uw praktijkvoering.

De onderdelen zijn:

- Uitrusting van de praktijk (instrumentarium).
- Delegatie en samenwerking.
- Toegankelijkheid (service, bereik-/beschikbaarheid).
- Verslaglegging en kwaliteit (nascholing, feedback, toetsen, etc.).
- Achtergrondgegevens (basisgegevens nodig om een juist perspectief te scheppen).

- Timemanagement (+ werkbelasting, gespiegeld aan de 'burnt out'-gegevens van het Nivel).

U kunt het hierbij laten, maar u kunt ook besluiten u te verplichten tot deelname aan een specifiek nascholingsprogramma voor uw groep, waarin telkens onderdelen van de praktijkvoering worden geanalyseerd door uzelf met behulp van een instructie. Na een jaar volgt dan opnieuw een toets, waarin de resultaten van de observatie worden geëvalueerd.

Deelname wordt gehonoreerd met een gift in contanten (NLG 250,- of NLG 500,-). U ontvangt ook de rapportage over de analyse van de gegevens.

Wat moet u ervoor doen? U wilt stilstaan bij uw praktijkvoering, omdat u dat als een belangrijke randvoorwaarde voor goede zorg ziet en omdat u kwaliteit wilt leveren zonder het zelf af te leggen. U stelt uw praktijk open voor een bezoekende collega uit uw groep of een getrainde observator vanuit het project. De tijdsinvestering is gemeten over één jaar:

- 5 uur voor het doen van de observatie (advies: trek er een dag voor uit); indien u voor observatie door een getrainde observator kiest, vervalt dit;
- 2 uur voor het geobserveerd worden (1 uur vragenlijst, 1 uur gesprek);
- voor diegenen die willen nascholen: 3 à 4 dagdelen of avonden;
- de nameting is een herhaling van de observatie.

U kunt dus kiezen voor een minimaal pakket (2 x 2 uur) en een wat uitgebreider pakket (zelf observatie doen en nascholen).

In het pilot-onderzoek bij 59 opleiders kwam uit de evaluatie, dat men deelname leerzaam vond, waarbij de observerende huisartsen aanvankelijk enthousiaster waren dan de geobserveerden. Over de resultaten en de follow-up was men vrij unaniem enthousiast.

Hoe doet u mee? U bespreekt eventuele deelname in uw huisartsen/waarneem/toetsgroep en indien u besluit tot deelname met minimaal vier huisartsen, neemt u contact op met een van de contactpersonen. De contactpersoon van de groep nodigt ons uit voor de eerstvolgende bijeenkomst, waarin u het instrument zal worden aangeboden met de noodzakelijke uitleg. Dit kan in een half uur.

De contactpersonen zijn: P. van den Hombergh, huisarts te Almere, telefoon 036-534970 ('s avonds), en A. de Grunt, secretaresse van de WOK, telefoon 080-615249 (overdag).

In deze Agenda worden geen cursussen van uitsluitend regionale of lokale betekenis opgenomen. Mededelingen voor de Agenda in nummer 3 (maart 1991) moeten op uiterlijk 11 februari in het bezit zijn van het redactie-secretariaat.

Januari

Studiedagencyclus voor vrouwelijke huisartsen (*Utrecht, 26/1, 23/2, 30/3 en 27/4*). Thema's: Borsten, Actuele incest, Moeilijk interpreteerbare klachten, Huisarts, een vrouwelijk beroep? Inlichtingen: Aletta, Centrum voor Vrouwengezondheidszorg, telefoon 030-332304; opgave vóór 15 november bij: Leerzangen Vrouwenhulpverlening, telefoon 030-340.933.

Februari

Public Health in Noord-Zuid Perspectief (*Amsterdam, 5 februari*). Congres. Inlichtingen: Nivel, telefoon 030-319.946; fax 030-319.290.

Family medicine agenda in the 21st century (*Manila, 6-10 februari*). Information: Philippine Academy of Family Physicians, Family Health and Guidance Center, 2336 Marconi Street, Mekati, Metro Manila, Philippines; telephone 09.632.872135; fax 09.632.5212831.

■ **Macht van de patiënt: mythe of werkelijkheid?** (*Ede, 12 februari*). Congres Nationale Raad voor de Volksgezondheid. Inlichtingen: Hedy Charles, NRV, telefoon 079-710.350.

■ **Lief en leed. Seksualiteit, intimiteit en kanker** (*Groningen, 12 februari*). Congres Integraal Kankercentrum Noord. Inlichtingen: mw. drs. J. Warren, Postbus 330, 9700 AH Groningen; telefoon 050-253.166; fax 050-272.265.

Maart

■ **Voedselovergevoeligheid: relatie voeding en gedrag?** (*Utrecht, 15 maart*). Symposium Stichting Voeding Nederland. Inlichtingen: mw. R.A. Andeweg, SVN, Wilhelminastraat 60, 5251 ET Vlijmen; telefoon 04108-13.996; fax 04108-15.797.

■ **Transculturele Gynaecologie en Obstetrie** (*Rotterdam, 23 maart*). Symposium Werkgroep Psychosomatische Obstetrie en Gynaecologie (WPOG). Inlichtingen: Mw. Y. Melchers, AMC, Meibergdreef 9, 1105 AZ Amsterdam; telefoon 020-566.3557.

■ **Weet je wat je meet? Valideringsonderzoek in de huisartsgeneeskunde** (*26-27 maart*). CWO-weekend. Inlichtingen: A.H.

Blankenstein, tel. 020-665.9425/ 548.4545.

April

Research in general practice on elderly people (*Haifa, 22-25 april*). Bijeenkomst European General Practice Research Workshop. Inlichtingen: R. Kocken/H. Prick, Rijksuniversiteit Limburg, Postbus 616, 6200 MD Maastricht. Telefoon 043-882.319; fax 043-619.344.

■ **Leven tot aan de dood** (*Zwolle, 23 april*). Symposium over vrijwilligershulp bij thuis sterven. Inlichtingen: Stichting Vrijwilligers Terminale Zorg, Miriam Jans, Postbus 100, 3980 CC Bunnik; telefoon 03405-96266; fax 03405-63994.

■ **Study design in epidemiological research** (*Bilthoven, 26-29 april*). Cursus Prof. dr. O.S. Miettinen. Inlichtingen: EMGO-instituut, Vrije Universiteit; telefoon 020-548.3398/6100.

Mei

Health Education & Mass Media (*Amsterdam, 24-26 mei*). Inlichtingen: Marianne Smit, Landelijk Centrum GVO, Postbus 5104, 3502 JC Utrecht; telefoon 030-910244, fax 030-964082.

Juni

Chronic diseases and changing care patterns in an ageing society (*Amsterdam, 9-11 juni*). Internationale conferentie. Inlichtingen: Mw. Dr. T. van den Bos of mw. W. Limburg, Instituut voor Sociale Geneeskunde, Universiteit van Amsterdam, Meibergdreef 15, 1105 AZ Amsterdam; telefoon 020-566.4707; fax 020-697.2316.

Quality of Care in Family Medicine/General Practice (*Den Haag, 13-17 juni*). WONCA/SIMG Congress.

Juli

■ **Third International Course in General Practice** (*Londen, 5-16 juli*). Inlichtingen: Department of General Practice, St Mary's Hospital, Lisson Grove Health Centre, Gateforth Street, London NW8 8EG; telefoon 09-44.71.723.716; fax 09.44.71.724.0995.

September

The Second International Congress on Peer Review in Biomedical Publication (*Chicago, 9-11 september*). Inlichtingen: Jane Smith, BMJ, BMA House, Tavistock Square, London WC1H 9JR, UK; telephone 09.44.71.387.4499; fax 09.44.71.383.6418.

■ betekent: eerste vermelding.